

DEMOGRAFI OG VELSTAND

**- UDDRAG FRA ANALYSEGRUNDLAGET FOR
DEN REGIONALE UDVIKLINGSPLAN**

Analysegrundlaget er udarbejdet af
Region Midtjylland
April 2007

1. Demografi og velstand

Demografisk er Region Midtjylland en uens størrelse, og der er på en række centrale områder store forskelle mellem den østlige og den vestlige del af regionen. To tredjedele af befolkningen i regionen bor i Østjylland, hvor befolkningskoncentrationen er størst, mens befolkningstætheden i den centrale og især i den vestlige del af regionen ligger forholdsvis lavt. Denne forskel bliver øget, da befolkningen i Østjylland forventes at stige med 8% frem til 2020, i Vestjylland 0,5%. Enkelte kommuner står til at få en negativ vækst i befolkningen.

Region Midtjylland er blandt de regioner, som forventes at få den største befolkningsmæssige fremgang frem til 2020.

Det er almindelig kendt, at der nu og fremover sker en betydelig forskydning mellem de forskellige aldersgrupper i befolkningen, hvor andelen af ældre vil stige. Andelen af ældre i regionen forventes fremover at stige markant, men til forskel fra de øvrige regioner vil nedgangen i andelen af de studie- og erhvervsaktive kun blive marginal.

Der er en markant forskel i, hvordan udviklingen forventes at blive for de forskellige aldersgrupper i Øst- og Vestjylland. Eksempelvis vil Østjylland frem til 2020 få en mindre fremgang i antallet af studie- og erhvervsaktive på mellem 2% og 3%, mens samme aldersgruppe vil falde med over 5% i Vestjylland.

Ser man på befolkningen i et by-land perspektiv, bor godt fire ud af 10 indbyggere i Region Midtjylland i byer med over 20.000 indbyggere, mens lidt under en fjerdedel bor i landdistrikterne. Udviklingen de seneste 10 år viser, at befolkningstallet stiger kraftigst i byer med 3.000-20.000 indbyggere, mens der er sket en mindre affolkning i landdistrikterne.

Der er mange måder at måle en regions velstand på. Måles velstanden på personindkomst pr. indbygger, ligger Region Midtjylland lidt under landsgennemsnittet. Den gennemsnitlige personlige indkomst er størst i den sydøstlige del af Region Midtjylland. I de to mest velstående kommuner målt på personindkomst – Silkeborg og Skanderborg - er personindkomsten pr. indbygger mellem ca. 22.000 og 28.000 kr. højere end i de to mindst velstående kommuner målt på personindkomst – Samsø og Ikast-Brande kommuner.

De seneste 10 år er uligheden målt på personindkomst pr. indbygger generelt blevet større på tværs af kommunegrænserne. I 1995 var personindkomsten pr. indbygger i Samsø Kommune 7.000 kroner lavere end Region Midtjyllands gennemsnit. I 2005 var forskellen steget til 16.000 kroner. I 1995 var personindkomsten pr. indbygger i Skanderborg Kommune omvendt 6.000 kroner højere end Region Midtjyllands gennemsnit. I 2005 var forskellen steget til 12.000 kroner.

Udfordringer

Skal Region Midtjylland sikres en balanceret udvikling er det nødvendigt at tage de store demografiske og velstandsmæssige forskelle, der er mellem kommunerne i regionen, alvorligt. Ikke mindst i lyset af, at forskellene forventes at vokse sig endnu større. Samme problematik findes i by-land perspektivet, hvor vi ser en markant stigning i befolkningen i byerne, mens befolkningstallet falder i landdistrikterne.

For at skabe et tilstrækkeligt beslutningsgrundlag og for at sikre alle dele af regionen grundlaget for vækst og et godt liv er det nødvendigt at erhverve viden om virksomheders og borgernes placerings- og bosætningsmønstre. Det er også vigtigt at kende befolkningens præferencer i forhold til arbejdssted og bopæl, hvor pendlingsmønstrene spiller en afgørende rolle.

1.1 Demografi i Region Midtjylland

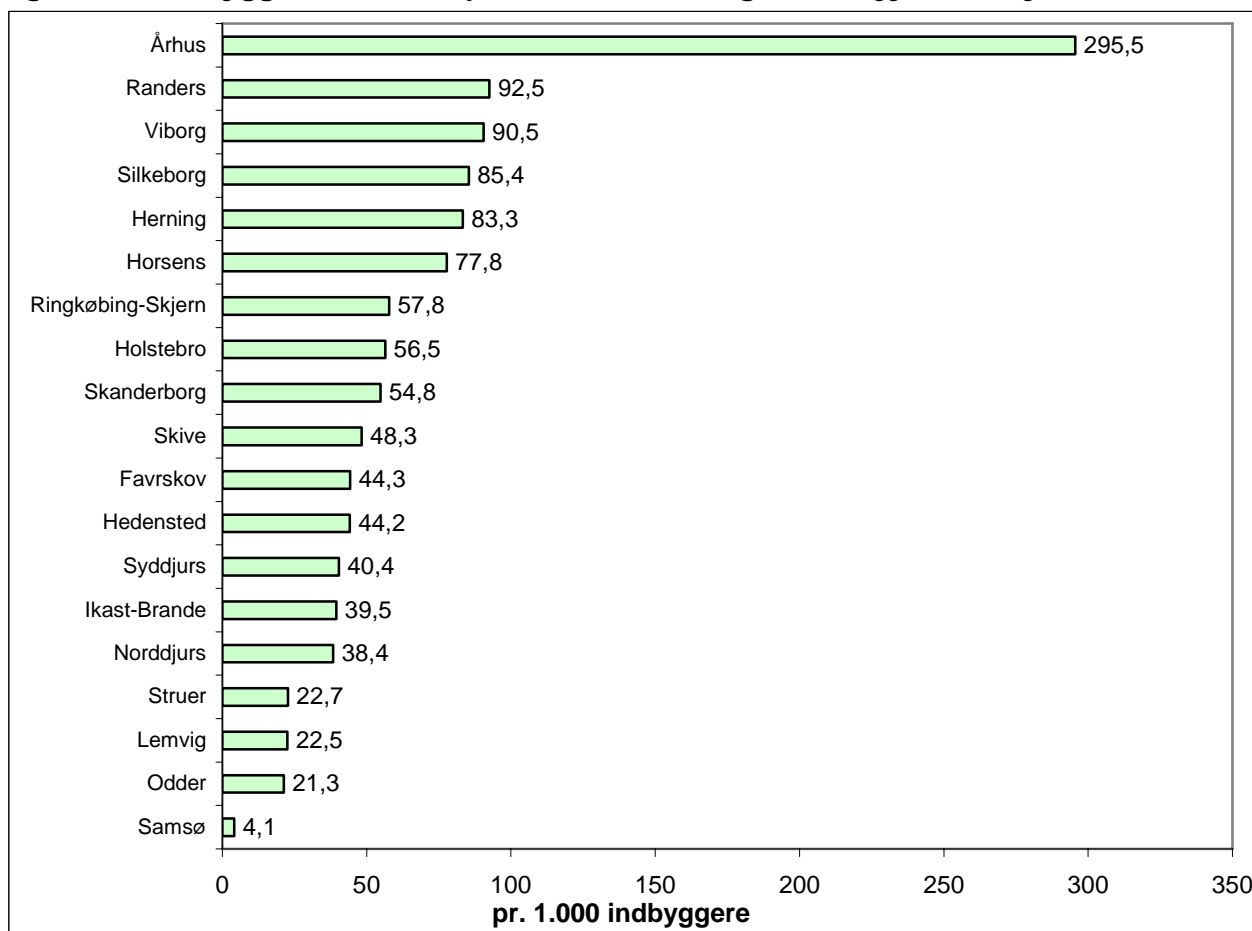
Region Midtjylland havde pr. 1. januar 2006 godt 1.220.000 indbyggere, og udgør ca. 22% af den samlede befolkning i Danmark.

Der er en betydelig befolkningskoncentration i den østlige del af Region Midtjylland, mens befolkningstætheden i den centrale og især i den vestlige del af regionen ligger en del under gennemsnittet for hele Region Midtjylland. Således tegner befolkningen i Østjylland ¹⁾ sig for to tredjedele – 798.000 – af regionens samlede indbyggertal.

Der er stor spredning i befolkningsstørrelserne i de nye kommuner i regionen. Klart størst er Århus med ca. 295.000 indbyggere, og i den anden ende finder vi Samsø med ca. 4.100 indbyggere. Tre kommuner (Odder, Lemvig og Struer) har et indbyggertal på lidt over 20.000, mens de øvrige kommuner har mellem 38.000 og 93.000 indbyggere.

Befolkningens alderssammensætning i Region Midtjylland afviger som helhed kun ubetydeligt fra landsgennemsnittet. Generelt er der ikke store forskelle mellem regionerne, hvilket bl.a. kan begrundes i, at der findes universiteter og andre uddannelsesinstitutioner i alle regioner.

Figur 1.1. Indbyggertal fordelt på kommuner i Region Midtjylland 1. januar 2006

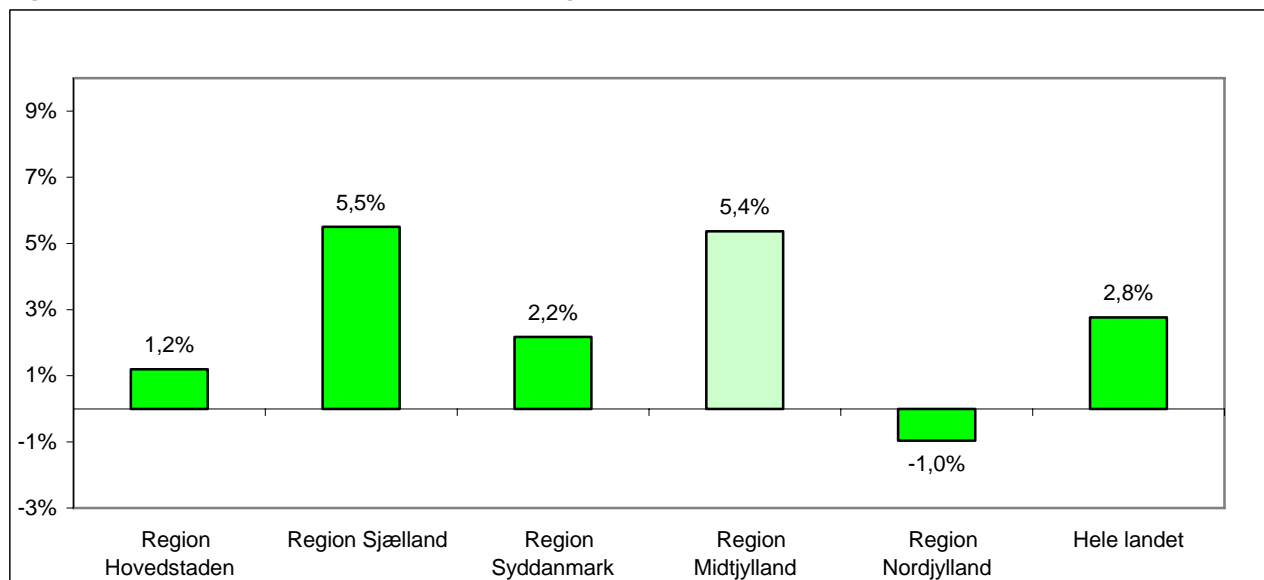

Kilde: Danmarks Statistik

¹ Østjylland er her defineret som Favrskov, Hedensted, Horsens, Norddjurs, Odder, Randers, Samsø, Silkeborg, Skanderborg, Syddjurs og Århus kommune

Inden for Region Midtjyllands grænser er der markante forskelle. Skanderborg og Samsø kommuner repræsenterer yderpunkterne i regionen i forhold til alderssammensætningen. I Skanderborg Kommune er 29% af indbyggerne under 21 år, mens kun 10% er over 64 år. Omvendt er kun 21% på Samsø under 21 år, mens næsten en fjerdedel, 24%, er over 64 år.

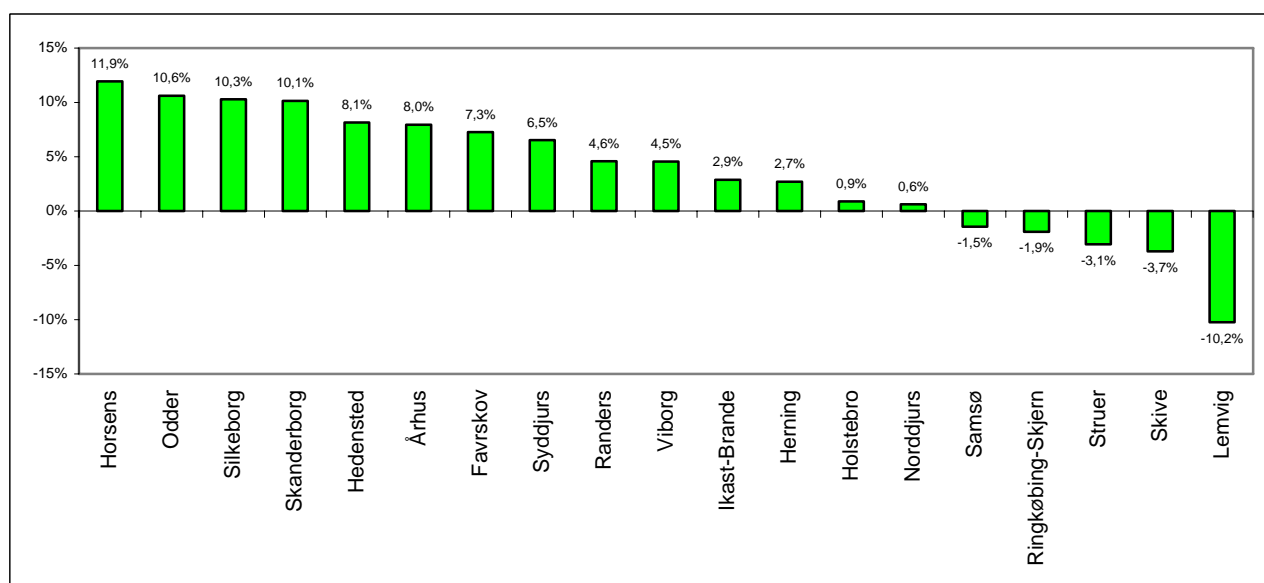
Figur 1.2. Forventet relativ befolkningstilvækst 2006-2020

Kilde: Danmarks Statistik

Region Midtjylland vil være blandt de regioner, der forventes at få den højeste befolkningstilvækst i perioden 2006 til 2020 jf. figur 1.2. Kun i Region Sjælland forventer man, at befolkningen vokser mere. I Region Hovedstaden og i Region Syddanmark vokser befolkningen mindre end landsgennemsnittet, og i Region Nordjylland forventes et egentligt fald i befolkningstallet.

Figur 1.3. Forventet relativ befolkningstilvækst i Region Midtjylland, 2006-2020

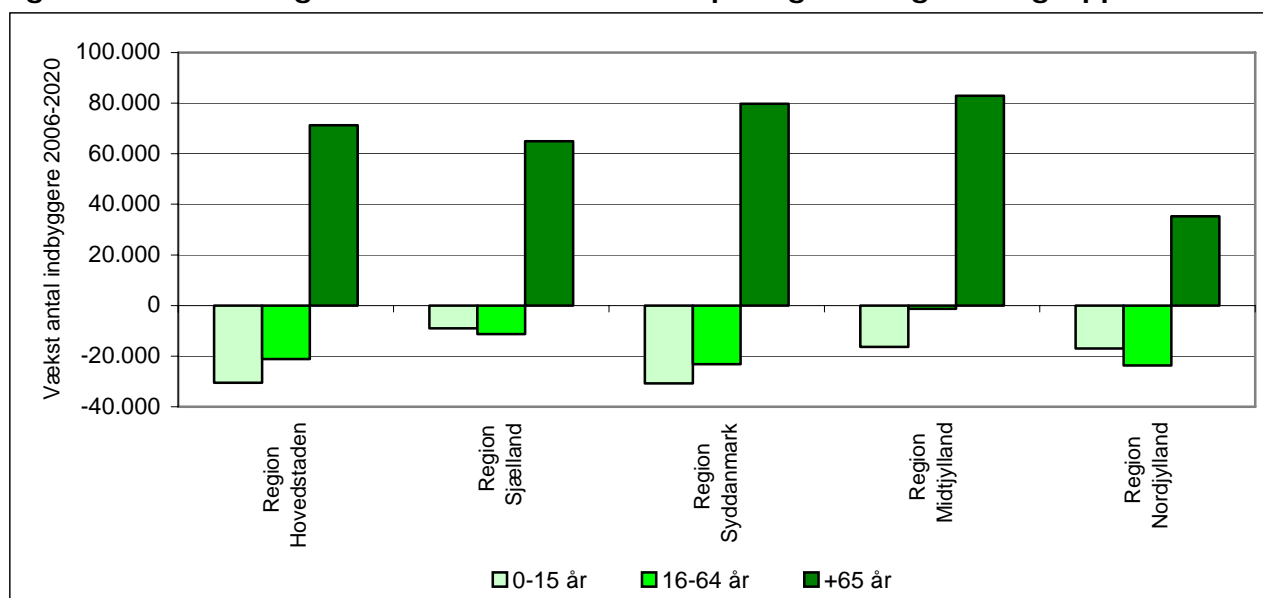
Kilde: Danmarks Statistik

Der er imidlertid markante forskelle i de forventede vækstrater for befolkningstilvæksten kommunerne imellem i Region Midtjylland. Det fremgår af figur 1.3 på forrige side. I samtlige kommuner, som forventes at have en større vækstrate end gennemsnittet for Region Midtjylland, gælder, at de ligger i den østlige del af regionen. Modsat ligger alle kommunerne, som forventes at opnå en befolkningstilbagegang, i den vestlige del af regionen, bortset fra Samsø kommune.

Der er stor aldersmæssig forskel på, hvordan befolkningsvæksten fordeler sig frem mod 2020 i Region Midtjylland. Nedenstående figur viser, at det er gruppen af ældre på 65 år og derover, der for alvor "trækker" væksten – der forventes 47%, svarende til 80.000, flere i den aldersgruppe i 2020 set i forhold til i dag.

Derimod vil antallet af 0-15-årige i regionen falde, mens antallet af personer i den studie- og erhvervsaktive alder (16-64-årige) omtrent vil være på samme niveau i 2020 som i 2006. Region Midtjylland er den eneste region, hvor antallet af personer i den studie- og erhvervsaktive alder ikke forventes at blive reduceret markant.

Figur 1.4. Befolkningsvækst 2006-2020 fordelt på regioner og aldersgrupper

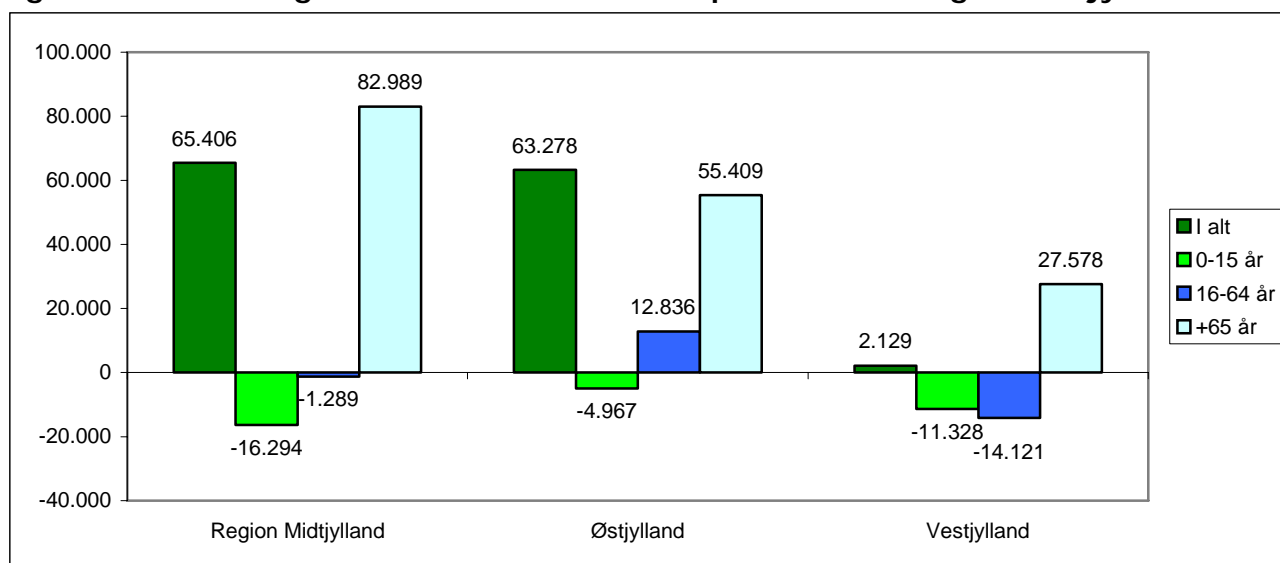

Kilde: Danmarks Statistik

Der forventes en betydelig forskel i befolkningsudviklingen inden for Region Midtjyllands grænser. Befolkningen i Østjylland vil stige med hele 8% frem til 2020, i Vestjylland 0,5%.

Mens Østjylland forventes at få en mindre fremgang i antallet af studie- og erhvervsaktive på mellem 2% og 3%, vil samme aldersgruppe falde med over 5% i Vestjylland. Hvis vi kigger længere frem i tiden, kan denne fordeling af de studie- og erhvervsaktive blive endnu mere skæv, idet den yngste del af befolkningen i Vestjylland (de 0-15 årige) vil falde dramatisk frem til 2020, mens redueringen af denne aldersgruppe i Østjylland vil være moderat.

Figur 1.5. Befolkningsvækst 2006-2020 fordelt på områder i Region Midtjylland

Kilde: Danmarks Statistik

By og Land.

Det er vigtigt at se på befolkningsudviklingen i et by-land perspektiv. Byerne i Region Midtjylland spiller en rolle i forhold til at kunne fastholde og udvikle den midtjyske regions vækstpotentiale.

Skal landdistrikterne forblive et godt sted at arbejde, bo og leve for alle aldersgrupper er det nødvendigt, at landdistrikterne kan fastholde sine indbyggere og tiltrække nye. Det sikrer også en balanceret udvikling i Region Midtjylland.

En stor del af befolkningen i Region Midtjylland bor i de mellemstore eller store byer i regionen. 490.000 - 40% af Region Midtjyllands indbyggere - bor i byer med over 20.000 indbyggere jf. nedenstående figur. Under halvt så mange, eller godt 19% af regionens indbyggere, bor i byer fra 3.000-20.000 indbyggere. Lidt flere bor i de små byer, mens færrest, godt 18% bor i landdistrikterne.

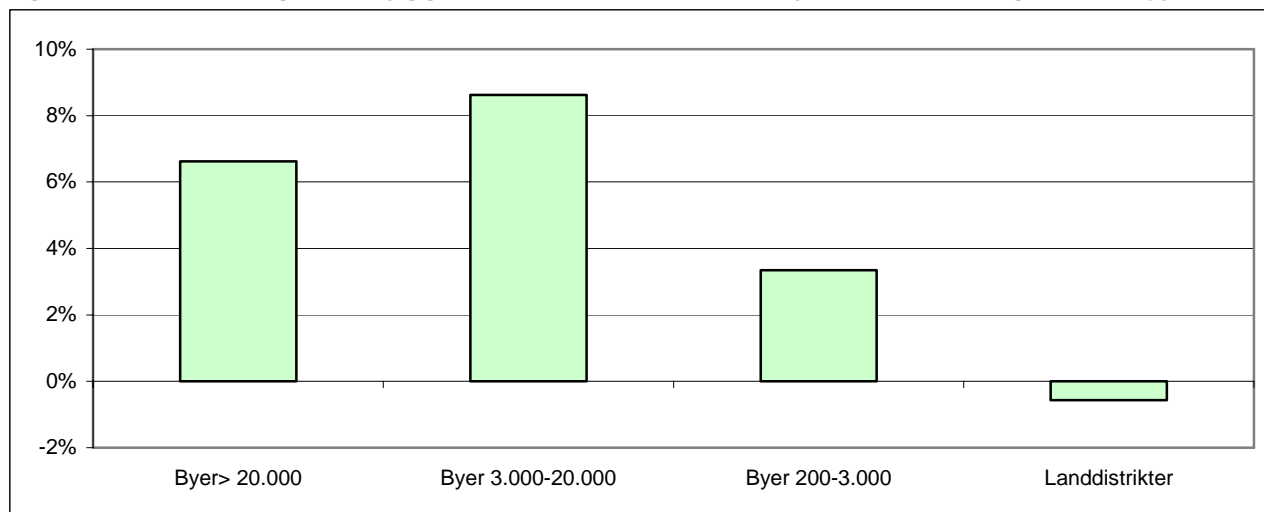
Figur 1.6. Antal indbyggere efter bystørrelse i Region Midtjylland 2004

Kilde: Danmarks Statistik

Udviklingen viser en tydelig tendens til, at regionens befolkning koncentrerer mere i byerne. Nedenstående figur viser, at de større byer og byer fra 3.000-20.000 indbyggere er vokset med henholdsvis 6% og 8% fra 1994 til 2004. De små byer er vokset med ca. 3%, mens landdistrikterne har haft en svag nedgang på godt 0,5%.

Figur 1.7. Udvikling i indbyggertal 1994-2004 efter bystørrelse i Region Midtjylland

Kilde: Danmarks Statistik

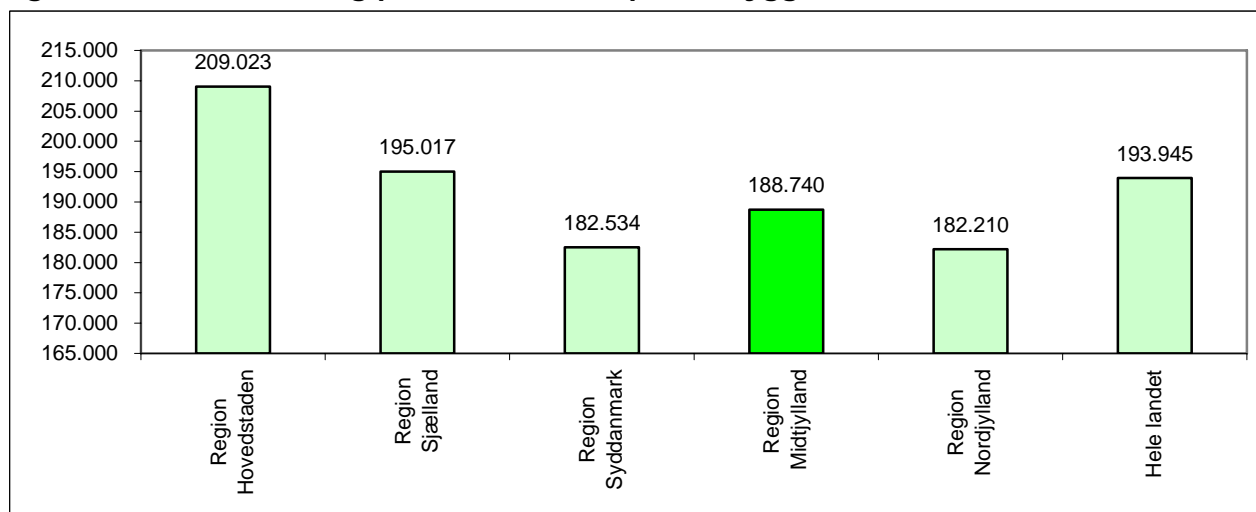
1.2 Indkomst og velstand

En måde at se på, hvor god Region Midtjylland er til at skabe værdi, er ved at måle den gennemsnitlige personindkomst i regionen.

I 2005 udgjorde den samlede personindkomst i Region Midtjylland cirka 230 mia. kr. Region Midtjylland tegnede sig for 22% af landets samlede personindkomst.

Personindkomsten pr. indbygger i Region Midtjylland ligger på cirka 189.000 kr. Den er lidt lavere end landsgennemsnittet og markant lavere i forhold til Region Hovedstaden jf. nedenstående figur.

Figur 1.8. Gennemsnitlig personindkomst pr. indbygger 2005

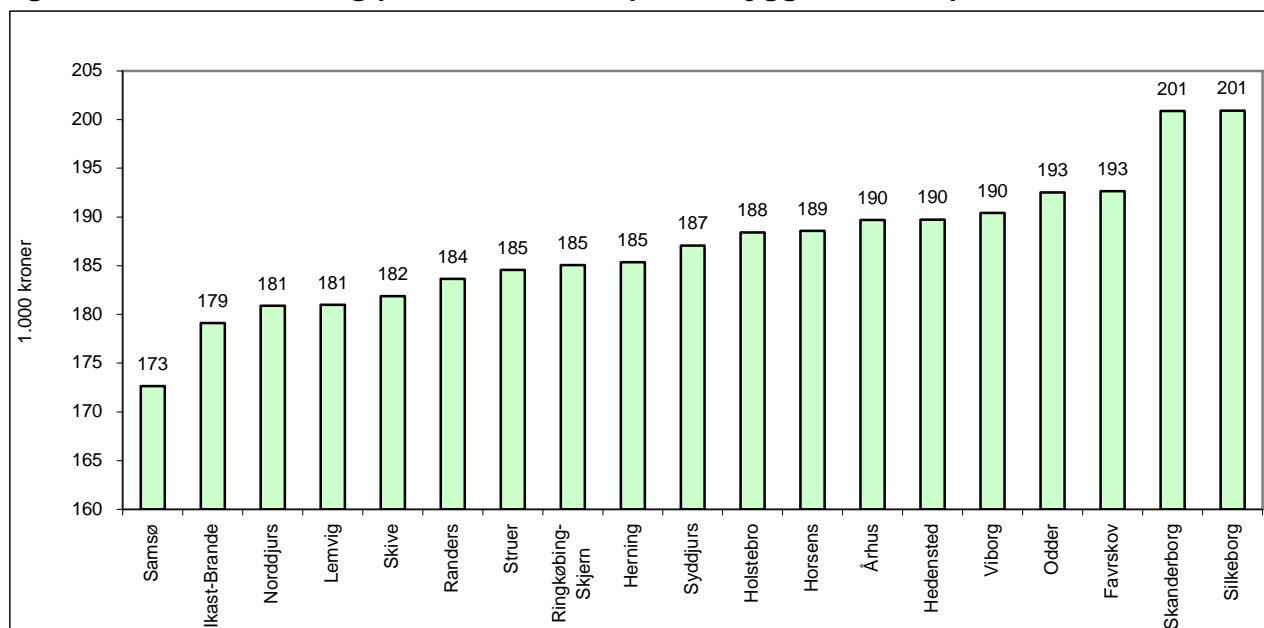

Kilde: Danmarks Statistik

Figur 1.9 viser, at personindkomsten pr. indbygger er størst i den sydøstlige del af Region Midtjylland. Blandt de syv kommuner, der har en personindkomst over gennemsnittet i Region Midtjylland, ligger de seks i Østjylland. Kun Viborg skiller sig ud i den sammenhæng.

I de to mest velstående kommuner målt på personindkomst – Silkeborg og Skanderborg - er personindkomsten pr. indbygger mellem ca. 22.000 og 28.000 kr. højere end i de to mindst velstående kommuner målt på personindkomst – Samsø og Ikast-Brande kommuner.

Figur 1.9. Gennemsnitlig personindkomst pr. indbygger fordelt på kommuner, 2005

Kilde: Danmarks Statistik

Der har i perioden 1995 til 2005 været en vækst i personindkomsten pr. indbygger i Region Midtjylland på cirka 40%. Væksten i de øvrige regioner ligger på nogenlunde samme niveau.

Tabel 1.1 viser, at der er stor forskel på, hvor meget personindkomsten pr. indbygger er vokset i de enkelte kommuner i Region Midtjylland. Forskellen mellem Silkeborg Kommune med den højeste vækst i personindkomsten og Samsø Kommune med den laveste vækst i personindkomsten er på godt 15 procentpoint. Omvendt er der ikke umiddelbart noget geografisk mønster med hensyn til væksten i personindkomsten. Blandt de otte kommuner, der har haft en højere vækst i personindkomsten end regionens gennemsnit, ligger fire kommuner i Østjylland og fire kommuner i Vestjylland.

Tabel 1.1. Udviklingen i personindkomst pr. indbygger, 1995-2005

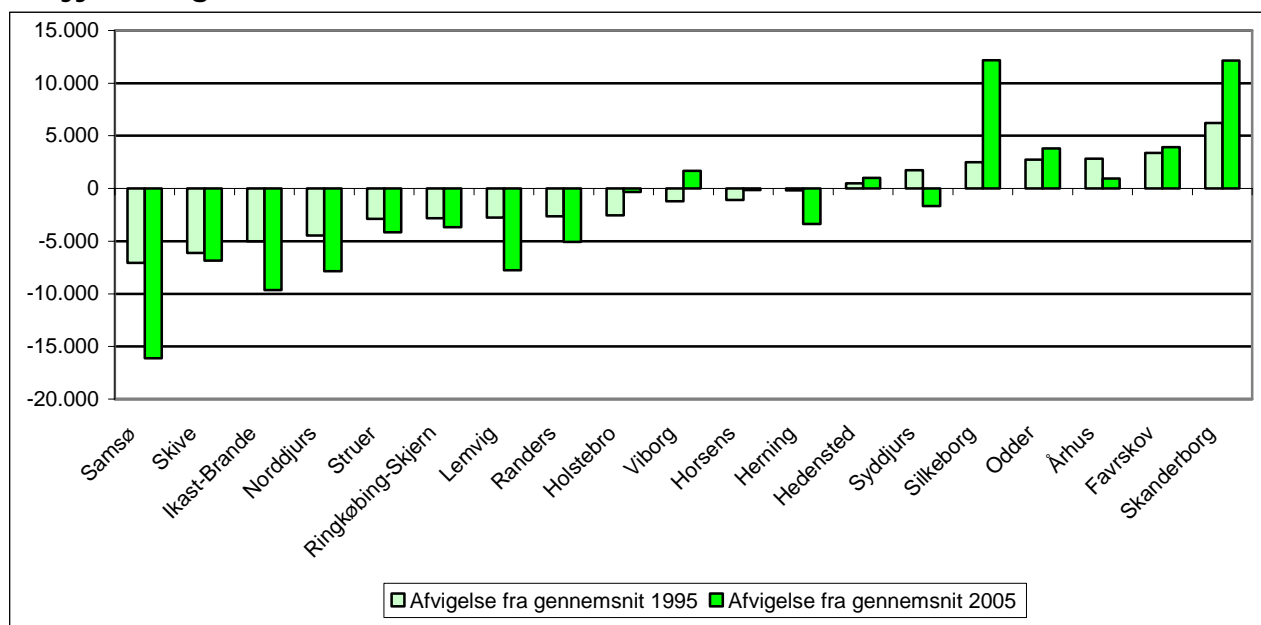
Kommune	Vækst i Gennemsnitlig personindkomst 1995- 2005. I %
Silkeborg	46,0
Viborg	42,1
Skanderborg	42,1
Holstebro	42,1
Skive	41,0
Horsens	40,7
Hedensted	39,9
Ringkøbing-Skjern	39,8
Odder	39,6
Struer	39,6

Favrskov	39,1
Randers	38,6
Norrdjurs	38,4
Ikast-Brande	37,6
Århus	37,5
Herning	37,3
Lemvig	36,7
Syddjurs	36,7
Samsø	34,8

Kilde: Danmarks Statistik

De seneste 10 års udvikling har generelt medført, at uligheden målt på personindkomst pr. indbygger er blevet større på tværs af kommunegrænserne. Det fremgår af figur 1.10, som viser hvor meget personindkomsten pr. indbygger i regionens kommuner afviger fra Region Midtjyllands gennemsnit i 1995 og 2005. Der er en tydelig tendens til, at indkomstforskellene er blevet større. I 1995 var personindkomsten pr. indbygger i Samsø Kommune 7.000 kroner lavere end Region Midtjyllands gennemsnit. I 2005 var forskellen steget til 16.000 kroner. I 1995 var personindkomsten pr. indbygger i Skanderborg Kommune omvendt 6.000 kroner højere end Region Midtjyllands gennemsnit. I 2005 var forskellen steget til 12.000 kroner.

Figur 1.10. Forskellen i personindkomsten pr. indbygger i forhold til Region Midtjyllands gennemsnit. Kroner.

Kilde: Danmarks Statistik